

Vergaderjaar 2009–2010

31 896

Wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 in verband met de aanpassing van de Vorderingsprocedure en de invoering van het alcoholslotprogramma

B

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VERKEER EN WATERSTAAT¹

Vastgesteld 16 maart 2010

Het voorbereidend onderzoek heeft de commissie aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen en het voorleggen van de volgende vragen

Algemeen

De leden van de **CDA**-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit voorstel. Deze leden hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de **VVD**-fractie hebben met veel belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Verkleining van het aantal dodelijke en andere verkeersslachtoffers is, ook in een relatief verkeersveilig land als Nederland, van groot belang. Nog steeds leiden verkeersongevallen tot veel maatschappelijk leed, en wanneer alcohol of drugs in het spel zijn gaat het om ongevallen die maatschappelijk zouden moeten (kunnen) worden voorkomen. In die zin staan de leden van de fractie van de VVD positief tegenover dit wetsontwerp. Maar er leven ook vragen die deze leden graag beantwoord zouden zien. De leden van de VVD-fractie zien de beantwoording met belangstelling tegemoet.

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel tot het invoeren van een alcoholslotprogramma (ASP). De leden van de PvdA-fractie constateren echter tevens dat dit ASP een wat onaf wetsvoorstel lijkt.

¹ Samenstelling:

Schuurman (CU), Van den Berg (SGP), Dupuis (VVD), Meindertsma (PvdA), Linthorst (PvdA), Eigeman (PvdA), Schouw (D66), (voorzitter), Slagter-Roukema (SP), Thissen (GL), Hendriks (CDA), Janse de Jonge (CDA), Haubrich-Gooskens (PvdA), Hofstra (VVD), Asscher (VVD), Huijbregts-Schiedon (VVD), De Vries-Leggedoor (CDA), Slager (SP), Smaling (SP), Vliegenthart (SP), (vice-voorzitter), Lagerwerf-Vergunst (ChristenUnie), Laurier (GL), Yildirim (Fractie-Yildirim), Koffeman (PvdD), Benedictus (CDA) en Tiesinga (CDA).

Allereerst raken deze leden de weg kwijt in het woud van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke maatregelen met betrekking tot het rijbewijs, waar het ASP onderdeel van uitmaakt. Daarnaast zijn deze leden van mening, dat er soms onnodig voor een minimale oplossing is gekozen. De leden van de fractie van de PvdA zijn het wel eens met de minister van Verkeer en Waterstaat, dat een wetsvoorstel niet moet «sterven in schoonheid» door er werkelijk alles in te willen onderbrengen, maar dat het nu deels is vervallen in het andere uiterste. Overigens zijn deze leden wel content met de door de regering aan de Tweede Kamer toegezegde nadere onderzoeken. De leden van de PvdA-fractie hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de fracties van de **ChristenUnie** en **SGP** zijn positief over het voorliggende wetsvoorstel, dat beoogt alcoholgebruik door bestuurders van auto's te voorkomen. Er zijn nog veel te veel verkeersslachtoffers, als gevolg van drankmisbruik door bestuurders. Wel hebben de leden van deze fracties nog vragen.

Effectiviteit en reikwijdte

De leden van de fractie van het **CDA** wijzen erop dat tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer is gebleken c.q. gesteld dat veel automobilisten de rijontzegging aan hun laars lappen en dat de pakkans voor alcoholdelicten klein is. Een van de punten daarbij is (het gebrek aan) handhaving. Op welke wijze kan een verdere uitrol van Automatic Number Plate Recognition (ANPR) en landelijke implementatie daarvan de handhaving bevorderen? Welke referentiebestanden zijn hiervoor beschikbaar, zo vragen deze leden.

Het stelt de leden van de CDA-fractie teleur dat een dergelijk omvangrijk en kostbaar programma slechts leidt tot jaarlijks 8 à 10 minder dodelijke slachtoffers, terwijl jaarlijks meer dan 200 verkeersdoden vanwege alcohol in het verkeer zijn te betreuren. Welke maatregelen zijn op korte termijn voorzienbaar om de terugdringing van het aantal alcoholslachtoffers verder ter hand te nemen?

Voorts vragen deze leden aan de regering wat het aandeel is van de combinatie van alcohol met drogerende stoffen of geneesmiddelen in het aantal verkeersslachtoffers. Uit onderzoek van het EU-project Immortal blijkt dat de betreffende combinatie een verhoogde kans op dodelijke ongelukken geeft van 180%. Is voor bepaalde drogerende middelen ook een «slot» te maken naar analogie van het alcoholslot op auto's?

De leden van de fractie van het CDA wijzen erop dat op grond van de Algemene wet bestuursrecht tegen besluiten van het CBR de mogelijkheid van bezwaar en beroep open staat. Dit geldt ook voor de meeste beslissingen in het kader van het ASP. Dat geldt echter niet voor verlenging van het ASP en de periodiciteit van het uitlezen. Bij ministeriële regeling zal nader worden bepaald wanneer het CBR welk besluit gaat nemen. We hebben hier echter te maken met enerzijds ingrijpende maatregelen voor de deelnemer aan het ASP en anderzijds met nieuwe technieken die niet onfeilbaar zijn en het ontbreken van een sluitende registratie van de gebruikers van de auto en dus de apparatuur. De leden van de fractie van het CDA vinden daarom dat er gronden kunnen zijn om wel bezwaar te maken tegen een besluit van het CBR. Gaarne vernemen deze leden hierop een reactie van de regering.

De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie is van mening dat alle alcoholverslaafden ongeschikt zijn voor verkeersdeelname. Deze vereniging is van mening dat medische identificatie van alcoholverslaafde overtreeders noodzakelijk blijft, ook als ze deelnemen aan het ASP. Deelt de regering deze mening, zo vragen deze leden.

De leden van de fractie van de **VVD** stellen dat terugdringing van alcohol- en drugsongevallen dringend gewenst is, maar vragen of de kleine pakkans niet het basisprobleem is. Hoe groot is die in Nederland en zijn er internationale onderzoeken waaruit het effect van de pakkans kan worden afgeleid?

De leden van de VVD-fractie stellen dat ook de pakkans op rijden zonder geldig rijbewijs klein is. Kan de regering aangeven hoe groot die is en of die niet eenvoudig kan worden vergroot?

Een bijzondere groep vormen de alcoholverslaafde automobilisten. Volgens deskundigen vormen deze automobilisten altijd een gevaar, ook als ze «nuchter» zijn. Hoe groot is deze groep en op welke wijze kan deze groep via een Educatieve Maatregel Alcohol en verkeer (EMA) of ASP worden geholpen? Of is hulp überhaupt niet (meer) mogelijk? Is een frequentieverdeling te geven van automobilisten naar mate van alcoholgebruik of alcoholafhankelijkheid, in relatie tot rijden onder invloed en geconstateerde promillages bij controles, zo vragen deze leden.

In het algemeen loopt de kennis betreffende drugs nog sterk achter. Moet er niet veel meer prioriteit worden gegeven aan bestrijding van drugs in het verkeer, omdat het nadelig effect wel eens een veelvoud kan zijn van het alcoholmisbruik?

De leden van de fractie van de **PvdA** merken op dat in Zweden is gebleken dat een ASP met een looptijd van één jaar wel effectief is tijdens dat jaar, maar dat na de looptijd massaal wordt teruggevallen op rijden onder invloed. Op welke data of onderzoeken beroept de regering zich, als zij een ASP gedurende een looptijd van twee in plaats van één jaar wél effectief acht en de chauffeur na twee jaar blijvend een scheiding tussen alcohol en chaufferen zou hebben aangebracht? Is dit een veronderstelling of is dit «evidence-based»?

Op welke gronden baseert de regering haar veronderstelling, dat het thans beoogde begeleidingsprogramma (het alcoholslot wordt uitgelezen en de resultaten worden groepsgewijs 3 maal per 2 jaar besproken) effectief zal zijn? Is met deze vorm van begeleidingsprogramma praktijkervaring in het buitenland opgedaan? Zo ja, wat was daarvan het resultaat, zo vragen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts waarom bij invoering van het ASP de verplichte keuring van dronken chauffeurs met een alcoholpromillage van 1,8 promille zal vervallen. Is overwogen de effectiviteit van het ASP te verhogen door meerdere maatregelen te combineren, zoals een keuring bij 1,8 promille en een eventuele verplichting tot een ontweningskuur als voorwaarde voor het opleggen van een ASP? Maken dit soort opties deel uit van het onderzoek, dat de regering aan de Tweede Kamer heeft toegezegd met betrekking tot de rijvaardigheid van nuchtere alcoholverslaafden?

De regering heeft tijdens het debat inzake het wetsvoorstel recidiveregeling alcohol in de Tweede Kamer aangekondigd, dat werd gewerkt aan een handzame methode om drugsgebruik bij bestuurders van motorvoertuigen op te sporen. Drugsgebruik leidt immers evenzeer tot onbekwame chauffeurs als alcoholgebruik. Kan de regering aangeven, hoe ver het ministerie van Verkeer en Waterstaat is met deze handzame methode? Zou een drugslot te ontwikkelen zijn, zo vragen deze leden.

In 2008 is eveneens een motie aangenomen in de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 30 324, nr. 19), waarin werd opgeroepen tot een onderzoek naar mogelijke uitbreiding van de recidiveregeling alcohol. Daarbij werd primair gedacht aan grove snelheidsovertredingen in de bebouwde kom. Daarmee is immers de veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers zoals kinderen, zeer gediend. Kan de regering aangeven of over deze uitbreiding van het «two strikes, you're out» systeem is nagedacht en zo ja, tot wat voor conclusies dat heeft geleid?

De leden van de fracties van de **ChristenUnie** en **SGP** zijn van mening dat het ASP niet op de meest effectieve manier kan worden benut door te veel regels.

Deze leden vragen zich af of het systeem van ongeldigverklaring van rechtswege geen afbreuk doet aan de effectiviteit van het alcoholslotprogramma. Dat geldt ook, zo vinden deze leden, bij ontzegging van de rijbevoegdheid die door de rechter kan worden opgelegd.

De leden van de fracties van de ChristenUnie en SGP wijzen erop dat Nederlandse psychiaters van mening zijn, dat ook overtreders met een berekend alcoholpromillage tussen 1,3 en 2,1 promille een onderzoek naar hun rijgeschiktheid zouden moeten ondergaan. Graag vernemen deze leden de mening van de regering.

Samenhang wet- en regelgeving

De leden van de **CDA**-fractie wijzen erop dat bepaalde gegevens omtrent misbruik van alcohol in het verkeer worden opgeslagen in het Rijbewijzenregister van het CBR en andere bij de Dienst voor het Wegverkeer in Veendam. Wie heeft inzicht in de geregistreerde gegevens en de juistheid daarvan? Kunnen rijbewijshouders inzicht krijgen in hun eigen opgeslagen gegevens en die, indien niet correct, corrigeren? Voorziet de regering op termijn een link naar het Elektronisch Patiënten Dossier (EPD) vanwege de mogelijke relatie tussen alcoholgebruik, medicijngebruik en rijvaardigheid?

De leden van de **VVD**-fractie vragen of de regering uiteen wil zetten hoe de samenloop in dit uiteindelijke wetsvoorstel is met strafrechtelijke maatregelen en hoe niet productieve of ongewenste samenloop kan worden voorkomen. Hierover zouden begin 2010 onderzoekresultaten worden gepubliceerd. Zijn deze al beschikbaar, en zo ja tot welke resultaten en voorstellen leiden die?

De regering heeft in de Tweede Kamer een drietal nadere onderzoeken toegezegd, die nog dit jaar beschikbaar zouden komen, en die dan gaandeweg middels nadere besluiten tot regelgeving zouden kunnen leiden. Kan de regering aangeven om welke concrete regels dit gaat en via welke fasering?

De leden van de fractie van de **PvdA** zijn enigszins de weg kwijt geraakt in het woud van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke maatregelen, die inmiddels bij dronken chauffeurs kunnen worden genomen. Wanneer wordt een lichte EMA opgelegd, wanneer wordt een alcoholbetrapte gekeurd op zijn rijgeschiktheid, wanneer wordt hem/haar zonder meer het rijbewijs ontnomen? Met name de verknoping van de recidiveregeling alcohol – waarbij het rijbewijs van rechtswege vervalt – en het ASP kregen zij niet ontward. Is het enige verschil nog, dat een ASP alleen nog bij een first-offender kan worden opgelegd? Immers een recidivist met gelijke alcoholpromillages valt geheel in de recidiveregeling alcohol, zo denken deze leden. Het overzicht in de memorie van toelichting (Kamerstukken II, 31 896, nr. 3, p. 15) scheidt daarbij alleen nog maar meer verwarring, temeer daar de recidiveregeling alcohol in deze tabel helemaal niet kan worden aangetroffen. Kan een aangepaste tabel of kunnen aangepaste tabellen worden gemaakt, die overzichtelijker zijn? Is een dergelijk overzicht niet eveneens nodig om de samenloop van maatregelen te onderzoeken, zoals de regering aan de Tweede Kamer heeft toegezegd?

De leden van de PvdA-fractie vragen voorts of de regering nog overweegt om een voorwaardelijke ontzegging van het rijbewijs als strafrechtelijke maatregel in te voeren teneinde het ASP effectief te laten zijn? Maakt deze optie deel uit van het onderzoek naar samenloop van maatregelen, dat de regering nog vóór het zomerreces zou laten uitvoeren? Zo nee, kan dan worden toegezegd deze optie alsnog mee te nemen, zo vragen deze leden.

Wordt het geen tijd, zo vragen de leden van de fracties van de **Christen-Unie** en **SGP**, voor een rationeler systeem van goed op elkaar afgestemde strafrechtelijke en bestuursrechterlijke maatregelen?

Uitvoering en financiële consequenties

De leden van de fractie van de **VVD** vragen welke totale kosten gemoeid zijn met het programma van EMA en ASP, en wie deze kosten vergoedt. Zou het uitgangspunt niet moeten zijn dat overtreders alle kosten moeten vergoeden, ongeacht beroep, inkomen en andere eventuele persoonlijke verschillen?

Voorts vragen deze leden of de regering nog eens uiteen kan zetten of de beschikbare apparatuur voldoende fraudebestendig is.

De voorzitter van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Schouw

De griffier van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat,
Hester Menninga